Dobri Hristov's Contribution to Operatic Life in Bulgaria

Miglena Tzenova

This paper examines a relatively little-studied aspect of Dobri Hristov's overall musical activity – namely, his contribution to operatic life in Bulgaria. Hristov's work as a choirmaster, related to performances of the opera repertoire in Varna and Sofia is examined, as well as publications by Hristov related to opera, and archival documents attesting to his interest in opera. Among the archival documents, attention is paid to the opera performance programmes kept by Hristov, his own opera librettos, copies of an opera libretto by Wagner, etc.

Keywords: *Dobri Hristov, choirmaster work, opera, publications, librettos*

Prof. Miglena Tzenova, PhD,
Music Department,
Institute of Art Studies,
Bulgarian Academy of Sciences;
e-mail: ph.d@abv.bg

Литература / Bibliography

Бикс, Розалия (1976). Български оперен театър до 1944 г. София: Наука и изкуство, 1976 [Bix, Rozalia (1976). Balgarski operen teatar do 1944 g. Sofia: Nauka i izkustvo, 1976].

Бикс, Розалия (2003). На опера в стара София. София: УИ „Св. Климент Охридски", АИ „Проф. Марин Дринов", 2003 [Bix, Rozalia (2003). Na opera v stara Sofia. Sofia: UI "Sv. Kliment Ohridski", AI "Prof. Marin Drinov", 2003].

Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова (2005). Български музикален театър. Опера, балет, оперета, мюзикъл. 1890 – 2001. Театри, трупи, постановки. София: АИ „Проф. Марин Дринов", 2005 [Bix, Rozalia, Anelia Yaneva, Roumyana Karakostova, Miglena Tzenova. Balgarski muzikalen teatar. Opera, balet, opereta, myuzikal. 1890 – 2001. Teatri, trupi, postanovki. Sofia: AI "Prof. Marin Drinov", 2005].

Божкова, Злата (1975). Софийска народна опера. Мемоари. София: Наука и изкуство, 1975 [Bozhkova, Zlata (1975). Sofiyska narodna opera. Memoari. Sofia: Nauka i izkustvo, 1975].

Венкова, Стефка (2025). Първите години на Добри Христов в София: нови данни и интерпретации. – В: *Българско музикознание*, 2025, № 2, с. 33 – 49 [Venkova, Stefka (2025). Parvite godini na Dobri Hristov v Sofia: novi danni i interpretatsii. – In: Bulgarian Musicology, 2025, № 2, s. 33 – 49].

Казаков, Драгомир (1929). Материали по историята на народния театър и опера. София: Държавна печатница, 1929 [Kazakov, Dragomir (1929). Materiali po istoriyata na Narodniya teatar i opera. Sofia: Darzhavna pechatnitsa, 1929].

Каранов, **Йордан** (1965). Материали по историята на музикалната култура на гр. Варна. Варна. НА – БАН, сб. 17, оп. 1, а.е. 5 [Karanov, Yordan (1965). Materiali po istoriyata na muzikalnata kultura na grad Varna. Varna. SA – BAS, sb. 17, op. 1, a.e. 5].

Кръстев, **Венелин**, съст. и ред. (1967). Добри Христов. Музикално-теоретическо и публицистическо наследство. Т. 1. София: БАН, 1967 [Krastev, Venelin, sast. i red. (1967). Dobri Hridtov. Muzikalno-teoretichesko i publitsistichesko nasledstvo. T. 1. Sofia: BAS, 1967].

Кръстев, Венелин, съст. и ред (1970). *Добри Христов. Музикално-теоретическо и публицистическо наследство*. Т. 2. София: БАН, 1970 [Krastev, Venelin, sast. i red. (1970). Dobri Hridtov. Muzikalno-teoretichesko i publitsistichesko nasledstvo. T. 2. Sofia: BAS, 1970].

Кръстев, Венелин (1975). *Добри Христов*. София: Наука и изкуство, 1975 [Krastev, Venelin (1975). Dobri Hristov. Sofia: Nauka i izkustvo, 1975].

Николаева, Лиляна, съст. (1956). *Добри Христов. Библиография. Нотография*. София: Наука и изкуство, 1956 [Nikolaeva, Lilyana, sast. (1956). Dobri Hristov. Bibliografiya. Notografiya. Sofia: Nauka i izkustvo, 1956].

Попиванов, Димитър (1934). *Към историята на Народната опера (лични спомени)*. София: Печатница Радикал, 1934 [Popivanov, Dimitar (1934). Kam istoriyata na Narodnata opera (lichni spomeni)]. Sofia: Pechatnitsa Radikal, 1934].

Христов, Добри (1909). Пристрастна музикална критика. – В: *Реч*, год. V, бр. 590, 3 април 1909, с. 2 – 3 [Hristov, Dobri (1909). Pristrastna muzikalna kritika. – In: Rech, god. V, br. 590, 3 april 1909, s. 2 – 3].

Христов, Добри (1911). Оперното дело. – В: *Реч*, год. V, бр. 1448, 11 октомври 1911, с. 2 [Hristov, Dobri (1911). Opernoto delo. – In: Rech, god. V, br. 1448, 11 oktomvri 1911, s. 2].

Христов, Добри (1924). Великият чешки мъж [Бедржих Сметана]. – В: *Музикален вестник*, год. IX, бр. 15 – 16, 1924, с. 3 [Hristov, Dobri (1924). Velikiyat cheshki mazh [Bedřich Smetana]. – In: Muzikalen vestnik, god. IX, br. 15 – 16, 1924, s. 3].

Христов Добри (1928). Леош Яначек. – В: *Музикален живот*, год. I, бр. 7, 1928, с. 13 – 14 [Hristov, Dobri (1928). Leoš Janáček. – Muzikalen zhivot, god. I, br. 7, 1928,, s. 13 – 14].

Христов, Добри (1930). Чехите и развоят на българската музика. – В: **Михалчев, Димитър** (ред.). *Юбилеен сборник в чест на Т. Г. Масарик по случай на 80 години от неговото рождение*. София: Юбилеен комитет, 1930, с. 94 – 99 [Hristov, Dobri (1930). Chehite i razvoyat na balgarskata muzika. – In: Mihalchev, Dimitar (red.). Yubileen sbornik v chest na T. G. Masaryk. Sofia: Yubileen komitet, 1930, s. 94 – 99].

Христов, Добри (1931). Маестро Г. Атанасов, жертва на нашите обществени условия. – В: *Литературен глас*, год. IV, бр. 132, 6 декември 1931, с. 1 – 2 [Hristov, Dobri (1931). Maestro G. Atanasov, zhertva na nashite obshtestveni usloviya. – In: Literaturen glas, god. IV, br. 132, 6 dekemvri 1931, s. 1 – 2].

Христов, Добри (1932). Как се учех сам. (Автобиографични бележки). – В: *Музикално възпитание*, 1932, № 6 – 7, с. 1 – 5 [Hristov, Dobri (1932). Kak se ucheh sam. (Avtobiografichni belezhki). – In: Muzikalno vazpitanie, 1932, № 6 – 7, s. 1 – 5].

Христов, Добри (1936). Христина Морфова. – В: *Нова България*, 1936, № 9, с. 20 [Hristov, Dobri (1936). Hristina Morfova. – In: Nova Bulgaria, 1936, № 9, s. 20].

Ценова, Миглена (2002). Хорове и хормайстори в българския оперен театър. Градската хорова култура до средата на 40-те години на XX век като предпоставка за възникване на музикални театри в България. *Ди-*

сертация, ръкопис. София: ИИзк – БАН, 2002 [Tzenova, Miglena (2002). Horove i hormaystori v balgarskiya operen teatar. Gradskata horova kultura do sredata na 40-te godini na XX vek kato predpostavka za vaznikvane na muzikalni teatri v Bulgaria. Disertatsiya, rakopis. Sofia: IAS – BAS, 2002].

Ценова, Миглена (2023а). „Парсифал" на сцената на Софийската опера – съвършен израз на философските и творчески търсения на Рихард Вагнер. – В: *Музикални хоризонти*, 2023, № 8, с. 3 – 5 [Tzenova, Miglena (2023a). „Parsifal" na stsenata na Sofiyskata opera – savarshen izraz na filosofskite i tvorcheski tarseniya na Richard Wagner. – In: Musical Horizons, 2023, № 8, s. 3 – 5].

Ценова, Миглена (2023б). Първи оперни изпълнения в Плевен през XIX век и тяхната рецепция. – В: *Българско музикознание*, 2023, № 2, с. 3 – 35 [Tzenova, Miglena (2023b). Parvi operni izpalneniya v Pleven prez XIX vek i tyahnata retseptsiya. – In: Bulgarian Musicology, 2023, № 2, s. 3 – 35].

Япова, Кристина (2002). Архивът на Добри Христов. Каталог. София: Матом, 2002 [Yapova, Kristina (2002). Arhivat na Dobri Hristov. Katalog. Sofia: Matom, 2002].

Архивни материали / Archival sources

ДА – Варна, ф. 825к, оп. 1, а.е. 1 [SA (State Archive) – Varna, f. 825k, op. 1, a.e. 1].

НА – БАН, ф. 16к, оп. 1, а.е. 283, 284, 285, 286, 278, 288, 304, 314, 430, 466, 538, 629 [SA (Scientific Archive) – BAS, f. 16/k, op. 1, a.e. 283, 284, 285, 286, 278, 288, 304, 314, 430, 466, 538, 629].